

§ 147

Dnr 00265-2019

Remiss - Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning - världens möjlighet

Östersunds kommun har fått möjlighet att lämna ett remissyttrande avseende Agenda 2030 delegationens slutbetänkande, SOU 2019:13. Remissvaret ska ha inkommit till Miljö- och energidepartementet senast den 24 juni 2019.

I slutbetänkandet presenterar Agenda 2030-delegationen förslag och bedömningar för Sveriges fortsatta genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling. Delegationen ser att regeringen med dessa förslag kan skapa goda förutsättningar att nå de mål som Sverige har förbundit sig till genom att anta agendan. Delegationen konstaterar att det framförallt är två perspektiv som bör lyftas fram i det fortsatta arbetet med Agenda 2030. Det är dels ett styrnings- och ledningsperspektiv, dels ett perspektiv som utgår från att det krävs ett gemensamt genomförande av agendan som bygger på samverkan, dialog och förankring samt ett brett deltagande från samtliga aktörer.

De utmaningar Sverige och världen står inför gällande t.ex. klimatförändringar och ojämlikhet är förenade med stora samhällskostnader. Så stora kostnader att Sverige inte har råd att inte agera. Samtidigt innebär åtgärderna inom ramen för agendan stora möjligheter att skapa positiva effekter inom flera områden. Klimatförändringar leder t.ex. till översvämningar, torka och förändrade odlingsförhållanden i en oroande takt. Omvänt medför exempelvis klimatåtgärder friskare luft och minskad ohälsa. Ojämlikhet skapar t.ex. instabila samhällen med ökat våld, medan ökad jämlikhet och jämställdhet skapar tryggare samhällen där människor kan utvecklas. Försämrad folkhälsa leder till ökade vårdkostnader och kortare livslängd, medan förbättrad folkhälsa skapar friskare människor som lever längre.

För många företag innebär ett integrerat hållbarhetsarbete i kärnverksamheten konkurrensfördelar och långsiktig lönsamhet. Enligt FN kommer genomförandet av Agenda 2030 kräva enorma investeringar. FN

menar samtidigt att dessa resurser redan existerar och att lösningen är att rikta resurserna så att de styr mot hållbar utveckling. Det snabbaste och mest effektiva sättet att genomföra Agenda 2030 och nå den omställning som krävs är att använda kraften i ordinarie processer. Agenda 2030 och hållbar måste integreras i den dagliga verksamheten och kan inte vara ett projekt vid sidan av.

En stor del av Agenda 2030 kommer att genomföras på lokal och regional nivå. Det är ofta i kommunerna som globala åtaganden, internationell rätt och EU-rätt samt nationell lagstiftning ska omsättas i praktisk handling. Det är på den lokala och regionala nivån som de flesta kontakterna mellan offentlig verksamhet och medborgare, näringsliv och civilsamhälle sker. Kommuner och landsting/regioner är viktiga för det konkreta genomförandet genom att vara huvudmän för flera centrala verksamheter som omnämns i Agenda 2030, bland annat hälso- och sjukvård, omsorg, skola, samhällsplanering, miljö-och hälsotillsyn och regional utveckling.

Agenda 2030 och de globala målen omfattar en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar samhällsutveckling. För att täcka in samtliga perspektiv har synpunkter inhämtats från kommunledningsförvaltningen, samhällsbyggnad samt barn- och utbildningsförvaltningen, utifrån respektive verksamhetsperspektiv. Remissen har lästs utifrån kommunens perspektiv och de förslag som berör regeringskansliets och de centrala myndigheternas verksamhet har inte tagits upp i remissvaret.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen antar kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 14 maj 2019 till remissyttrande över Agenda 2030 delegationens slutbetänkande, SOU 2019:13, som sitt yttrande.

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 14 maj 2019 till remissyttrande över Agenda 2030 delegationens slutbetänkande, SOU 2019:13, som sitt yttrande.

Underlag för beslut

- Samhällsbyggnads tjänsteskrivelse 2019-05-24
- Remiss Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning- Världens möjlighet

Beslutet skickas till

Miljö – och energidepartementet

Förslag till beslut -Remiss Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning- Världens möjlighet

Sammanfattning av ärendet

Östersunds kommun har fått möjlighet att lämna ett remissyttrande avseende Agenda 2030 delegationens slutbetänkande, SOU 2019:13. Remissvaret ska ha inkommit till Miljö- och energidepartementet senast den 24 juni 2019.

I slutbetänkandet presenterar Agenda 2030-delegationen förslag och bedömningar för Sveriges fortsatta genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling. Delegationen ser att regeringen med dessa förslag kan skapa goda förutsättningar att nå de mål som Sverige har förbundit sig till genom att anta agendan. Delegationen konstaterar att det framförallt är två perspektiv som bör lyftas fram i det fortsatta arbetet med Agenda 2030. Det är dels ett styrnings- och ledningsperspektiv, dels ett perspektiv som utgår från att det krävs ett gemensamt genomförande av agendan som bygger på samverkan, dialog och förankring samt ett brett deltagande från samtliga aktörer.

De utmaningar Sverige och världen står inför gällande t.ex. klimatförändringar och ojämlikhet är förenade med stora samhällskostnader. Så stora kostnader att Sverige inte har råd att inte agera. Samtidigt innebär åtgärderna inom ramen för agendan stora möjligheter att skapa positiva effekter inom flera områden. Klimatförändringar leder t.ex. till översvämningar, torka och förändrade odlingsförhållanden i en oroande takt. Omvänt medför exempelvis klimatåtgärder friskare luft och minskad ohälsa. Ojämlikhet skapar t.ex. instabila samhällen med ökat våld, medan ökad jämlikhet och jämställdhet skapar tryggare samhällen där människor kan utvecklas. Försämrade folkhälsa leder till ökade vårdkostnader och kortare livslängd, medan förbättrad folkhälsa skapar friskare människor som lever längre.

För många företag innebär ett integrerat hållbarhetsarbete i kärnverksamheten konkurrensfördelar och långsiktig lönsamhet. Enligt FN kommer genomförandet av Agenda 2030 kräva enorma investeringar. FN menar samtidigt att dessa resurser redan existerar och att lösningen är att rikta resurserna så att de styr mot hållbar utveckling. Det snabbaste och mest effektiva sättet att genomföra Agenda 2030 och nå den omställning som krävs är att använda kraften i ordinarie processer. Agenda 2030 och hållbar måste integreras i den dagliga verksamheten och kan inte vara ett projekt vid sidan av.

En stor del av Agenda 2030 kommer att genomföras på lokal och regional nivå. Det är ofta i kommunerna som globala åtaganden, internationell rätt och EU-rätt samt nationell lagstiftning ska omsättas i praktisk handling. Det är på den lokala och regionala nivån som de flesta kontakterna mellan offentlig verksamhet och medborgare, näringsliv och civilsamhälle sker. Kommuner och landsting/regioner är viktiga för det konkreta genomförandet genom att vara huvudmän för flera centrala verksamheter som omnämns i Agenda 2030, bland annat hälso- och sjukvård, omsorg, skola, samhällsplanering, miljö- och hälsotillsyn och regional utveckling.

Agenda 2030 och de globala målen omfattar en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar samhällsutveckling. För att täcka in samtliga perspektiv har synpunkter inhämtats från kommunledningsförvaltningen, samhällsbyggnad samt barn- och utbildningsförvaltningen, utifrån respektive verksamhetsperspektiv. Remissen har lästs utifrån kommunens perspektiv och de förslag som berör regeringskansliets och de centrala myndigheternas verksamhet har inte tagits upp i remissvaret.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen antar kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 14 maj 2019 till remissyttrande över Agenda 2030 delegationens slutbetänkande, SOU 2019:13, som sitt yttrande.

Underlag för beslut

Tjänsteskrivelse, 2019-05-24

Remiss Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning- Världens möjlighet

Bakgrund

I september 2015 antog FN:s medlemsstater Agenda 2030, en global handlingsplan för omställning till hållbar utveckling. Agendan är en handlingsplan för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välståndet som ska främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen. Den riktar sig såväl till alla länder enskilt som till världen som helhet. Varje land måste ta ställning till vilket angreppssätt och vilka åtgärder som ska vidtas utifrån nationella förutsättningar. Agenda 2030 innebär ett nytt sätt att se på de globala utmaningarna. Den understryker att vår tids stora utmaningar hänger samman och måste lösas genom ett samlat grepp. Agendan är en sammanhållen målstruktur som förenar ett stort antal perspektiv. Den innehåller mål och delmål som är integrerade och odelbara, vilket innebär att åtgärder för att nå ett mål även kan påverka positivt eller i vissa fall inverka negativt på möjligheten att nå andra mål och agendan i stort. Agendan lägger tonvikt på att partnerskap är ett grundelement för

genomförandet och att samhällets olika aktörer och nivåer därmed måste samverka.

Agenda 2030 genomsyras av ett rättighetsperspektiv, som säkrar alla individers politiska och medborgerliga rättigheter, likväl som de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Agendan slår även tydligt fast att världens ansträngningar främst ska riktas mot att stödja människor som lever i fattigdom och i utsatta situationer och bidra till en global hållbar samhällsutveckling.

Nationell delegation för att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030

Regeringen beslutade 2016 att tillsätta en kommitté, i form av en nationell delegation för att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. I slutbetänkandet presenterar Agenda 2030-delegationen förslag och bedömningar för Sveriges fortsatta genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling. Delegationen ser att regeringen med dessa förslag kan skapa goda förutsättningar att nå de mål som Sverige har förbundit sig till genom att anta agendan.

Delegationens förslag till mål och åtgärder

Sammanställningen nedan omfattar de åtgärder som delegationen föreslår, vilka kommer att påverka den kommunala verksamheten, direkt eller indirekt. Delegationen har grupperat åtgärderna inom följande områden:

- a) Att stärka de ordinarie processerna
- b) Stärkta förutsättningar för lokal och regional nivå
- c) Alla aktörers delaktighet

Att stärka de ordinarie processerna

Delegationens förslag: Regeringen bör i en proposition till riksdagen föreslå följande mål för genomförandet av Agenda 2030: ”Sverige är ledande i genomförandet av FN:s Agenda 2030 för miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling både nationellt och internationellt. För att uppnå målet bedriver Sverige ett ambitiöst arbete som leder till hållbar utveckling i hela samhället och bidrar till hållbar utveckling globalt. Offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå arbetar aktivt i sina verksamheter för att uppnå Agenda 2030. Agendan genomförs i brett partnerskap med samhällets aktörer.”

Regeringen bör även ange för riksdagen:

- hur regeringen arbetar för att målet ska uppnås, och
- hur regeringen avser att återrapportera genomförandet av Agenda 2030 till riksdagen och till FN.

Bakgrund

Målet anger inriktningen för hela det svenska samhällets arbete med genomförandet av Agenda 2030. Det är omöjligt att i dagsläget överblicka alla utmaningar som Sverige kommer ställas inför fram till 2030, men målet anger en riktning och är en utgångspunkt för hur offentliga aktörer på

nationell, regional och lokal nivå i sina verksamheter ska verka för att ta sig an utmaningarna. Genom att målet verkar inom ordinarie system integreras arbetet i ordinarie processer på ett så effektivt sätt som möjligt. Målet anger inriktningen för såväl den statliga budgeten som för regeringens styrning av de statliga myndigheterna. På samma sätt tydliggör det riksdagsbundna målet inriktningen för den svenska utrikespolitiken. Målet anger även inriktningen för verksamheten på lokal och regional nivå och blir en utgångspunkt för offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå att i sin tur formulera konkreta mål för de verksamheter de ansvarar för. Målet tydliggör också inriktningen på arbetet för samhällets övriga aktörer som exempelvis arbetsmarknadens parter, näringslivet, civilsamhället och forskarsamhället.

Kommunens remissyttrande: Det är angeläget med ett nationellt mål som blir vägledande för samtliga aktörer. Kommunen är positiv till att det föreslagna målet antas.

Delegationens förslag: Regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att:
– efter samråd med lämpliga aktörer ta fram ett förslag avseende innehåll, genomförande och finansiering av kompetenshöjande och stödjande åtgärder för pedagoger och skolledare om lärande för hållbar utveckling utifrån Agenda 2030 och hur det fortsatta genomförandet av utbildningen för hållbar utveckling ska samordnas. Uppdraget bör rapporteras till regeringen senast vid utgången av 2019. Regeringen bör ta ställning till förslaget senast i samband med budgetpropositionen för 2021.
– i samverkan med Skolinspektionen följa upp hur utbildning i hållbar utveckling tillämpas i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor i Sverige. Uppdraget bör rapporteras till regeringen senast 2022.

Bakgrund

I Agenda 2030 anges att alla studerande ska få de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling. De unga generationernas betydelse betonas särskilt i agendan. Barn och unga behöver därför ges kunskap om hållbar utveckling för att Agenda 2030 ska uppnås. Lärande och utbildning för hållbar utveckling är viktigt. Det innebär bl.a. att skapa deltagande undervisningsmetoder och högkvalitativa inlärningsmiljöer som gör det möjligt för lärande att aktivt medskapa sin värld och framtid. Det handlar också om att inkludera hållbarhetsfrågor i lärande och utbildning på ett integrerat sätt. Skolverket har bedömt att det finns lagstiftning, läroplaner och stödmaterial på plats för att uppnå agendan i denna punkt. En studie från Skolverket pekar däremot på att det finns brister i förskolornas och skolornas arbete för att barn och unga ska få kunskaper om hållbar utveckling. Av Skolverkets instruktion framgår att myndigheten ska, i nära samarbete med kommuner och andra huvudmän, stödja huvudmännen i deras utbildningsverksamhet och andra pedagogiska verksamheter samt bidra till att förbättra deras förutsättningar att arbeta med av verksamheten för ökad måluppfyllelse. Detta genom att svara för nationellt prioriterad fortbildning och ge stöd i form av annan kompetensutveckling för personal, sammanställa

och sprida kunskap om resultat av forskning, och svara för andra utvecklingsinsatser inom prioriterade områden. Regeringen bör därför ge Skolverket i uppdrag att ta fram ett förslag till regeringen avseende innehåll, genomförande och finansiering av kompetenshöjande och stödjande åtgärder om lärande för hållbar utveckling utifrån Agenda 2030 för pedagoger och skollära. Med hjälp av dessa åtgärder får skolor hjälp med att initiera och implementera perspektivet lärande för hållbar utveckling.

Kommunens remissyttrande: Kommunen anser att det är angeläget att Agenda 2030 och hållbar utveckling integreras ytterligare i utbildningsverksamheten. Kommunen ser positivt på delegationens förslag.

Stärkta förutsättningar för lokal och regional nivå.

Delegationens förslag: Regeringen bör ingå ett handslag med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) med en gemensam programförklaring för det fortsatta genomförandet av Agenda 2030 på lokal och regional nivå. SKL har i sin roll som medlemsorganisation för kommuner och landsting goda möjligheter att företräda dessa samlat i ett handslag. Handslaget bör ta sin utgångspunkt i delegationens förslag till ett riksdagsbundet mål för Agenda 2030. Inom ramen för handslaget bör parterna utveckla lämpliga former för kunskapsförmedling och kunskapspridning till stöd för genomförandet av Agenda 2030.

Delegationens förslag: Regeringen bör ge länsstyrelserna i uppdrag att, i samverkan med andra aktörer inom länen, verka för att målen i Agenda 2030 nås samt sprida information om Agenda 2030-arbetet på lokal och regional nivå.

Kommunens remissyttrande: Kommunen är positiv till de två ovanstående förslagen och avser att samverka till, och bidra i genomförandet.

Alla aktörers delaktighet

Delegationens förslag: Regeringen ger länsstyrelserna i uppdrag att arrangera regionala Agenda 2030-forum för olika sektorer och aktörer på lokal och regional nivå. Samtliga länsstyrelser bör var och en arrangera minst ett forum under perioden 2020–2023. Forumen bör genomföras i samverkan med landstingen och i samråd med kommunerna och andra relevanta aktörer på lokal och regional nivå. Länsstyrelserna bör åiterrapportera resultaten av forumen till regeringen som underlag för regeringens arbete med agendan.

Kommunens remissyttrande: Kommunen är positiv till ovanstående förslag och avser att samverka i genomförandet. Kommunen ser det som angeläget att detta forum bildas så fort som möjligt. Den angivna tidsplanen som beskriver år 2023 upplevs som får långt fram i tiden.

Övriga bedömningar som delegationen gör

Upphandling

Delegationens bedömning: Kommuner och landsting har en viktig roll i arbetet för hållbar utveckling. Det är angeläget att de fullt ut använder den potential för hållbar utveckling som finns inom ramen för offentlig upphandling och att Upphandlingsmyndigheten har kapacitet och resurser att ge ett tillräckligt stöd.

Bakgrund

Den nya upphandlingslagstiftningen ger stort utrymme för att ställa krav på hållbarhet. Med tanke på att kommuner och landsting årligen upphandlar varor och tjänster till stora belopp är det viktigt att det utrymme som lagen medger nyttjas i högre utsträckning än i dag. Representanter från näringslivet har framfört bl.a. önskemål om funktionsbaserade upphandlingskrav med tydlig uppföljning och harmonisering av hållbarhetskrav från olika kommuner. Det ökar företagets möjligheter att möta kraven vid upphandling. Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling anger att en upphandlande enhet bör beakta miljöhänsyn och sociala och arbetsrättsliga hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta. Om det är behövligt ska man ställa arbetsrättsliga villkor i nivå med kollektivavtal och man behöver minska risken för snedvridning av konkurrensen genom social dumpning. Man bör även ställa krav på t.ex. klimatsmarta och kemikaliesmarta lösningar när det är relevant. Delegationen har uppfattat att företrädare för kommuner och landsting efterfrågar mer stöd om hur man kan ställa hållbarhetskrav vid upphandling. I vissa kommuner och landsting saknas, av resursskäl, kunskap och kompetens för att ställa sådana krav. En framkomlig väg kan vara att kommuner och landsting nyttjar möjligheten till kommunal avtalssamverkan, vilket kan underlätta för kommuner och landsting att dela på de kompetenser som krävs för upphandlingsfrågorna. Det finns stöd för kommuner och landsting att ställa hållbarhetskrav. SKL Kommentus Inköpscentral (SKI) erbjuder ramavtal i eget namn för kommuner, landsting och deras bolag. Kommuner och landsting kan även nyttja flera av de ramavtal som Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet eller Ekonomistyrningsverket upphandlat. SKL har en viktig roll att erbjuda juridisk rådgivning för enskilda kommuner och landsting och genom att samla nätverk med kommuner och landsting för kunskaps- och erfarenhetsutbyte och genom att i olika sammanhang och skrifter visa på lärande exempel på hållbar upphandling. Det är angeläget att den potential som upphandling medför för hållbar utveckling används fullt ut i kommuner och landsting. Upphandlingsmyndigheten (UHM) har en viktig roll i att förmedla kunskap och metodstöd till kommuner och landsting och för att kommuner och landsting ska ställa relevanta hållbarhetskrav. UHM erbjuder kriterier för hållbarhetskrav i upphandling för ett femtiotal produktgrupper och bjuder in representanter för kommuner och landsting att medverka i referens- och expertgrupper när kriterier för upphandling ska utvecklas. Kriterier utvecklas

i snabb takt och det är därför centralt att UHM har tillräcklig kapacitet och resurser för att bidra med aktuellt och tillräckligt stöd till kommuner och landsting.

Kommunens remissyttrande: Kommunen samverkar i ett regionalt upphandlingskontor, vilket möjliggör att upprätthålla kompetens. Man använder sig av UHM upphandlingskriterier och tar del av konferenser och webbsända föreläsningar. Kommunen arbetar aktivt med att utveckla de miljö- och sociala krav som ska ställas vid de upphandlingar som genomförs. Det finns en potential att utveckla arbetet och det är angeläget med stöd från ex UHM. Kommunen vill gärna poängtera vikten av att utveckla arbetet och säkerställa att det ställs krav för social hållbarhet.

Samverkan och partnerskap

Delegationens bedömning: Regeringen bör aktivt verka för att främja och underlätta för samverkan mellan det offentliga och civila samhället och för idéburna offentliga partnerskap i frågor som är av betydelse för genomförandet av Agenda 2030.

Bakgrund

I regeringens handlingsplan för Agenda 2030 beskrivs samverkan och partnerskap som en grundbult i det svenska samhället och genomförandet av agendan. En form av partnerskap som specifikt lyfts fram är idéburna offentliga partnerskap, en samverkansmodell mellan det offentliga och den idéburna sektorn för att möjliggöra problemlösning mellan sektorer. De senaste åren har flera åtgärder vidtagits för att stärka samverkan och partnerskap, bland annat har ett antal nationella överenskommelser slutits mellan civilsamhällesorganisationer och offentlig sektor.

Kommunens remissyttrande: Kommunen är positiv till förslaget och bevakar vilka förslag som regeringen kommer att lämna.

Delegationens bedömning: Regeringen och statliga myndigheter bör aktivt verka för att öka långsiktigheten vid statlig bidragsgivning till civila samhällets organisationer.

Delegationens bedömning: Regeringen bör aktivt verka för att främja och underlätta för samverkan mellan det offentliga och civila samhället och för idéburna offentliga partnerskap i frågor som är av betydelse för genomförandet av Agenda 2030. En form av partnerskap som specifikt lyfts fram är idéburna offentliga partnerskap, en samverkansmodell mellan det offentliga och den idéburna sektorn för att möjliggöra problemlösning mellan sektorer.

Kommunens remissyttrande: Kommunen vill poängtera att det är av vikt att civilsamhällets roll lyfts. Samt anser att idéburna offentliga partnerskap som

verktyg är bra. Kommunen arbetar redan på detta sätt på ett framgångsrikt sätt.

Delegationens bedömning: Regeringen bör genom den statliga bidragsgivningen möjliggöra för och uppmuntra civila samhället att verka som folkbildare för Agenda 2030.

Kommunens remissyttrande: Detta är ett bra sätt att nå medborgarna med information och kunskap som leder till engagemang och legitimitet för arbetet.

Ledning och styrning

Delegationens bedömning: Kommuner och landsting har centrala roller i genomförandet av Agenda 2030. Det är angeläget att genomslaget för Agenda 2030 fortsätter att öka i fler kommuner och landsting och att fler kommuner och landsting integrerar arbetet med hållbar utveckling och Agenda 2030 i sin ordinarie styrning och ledning.

Bakgrund

Stora delar av Agenda 2030 omsätts i praktisk handling på lokal och regional nivå. Kommuner, landsting, länsstyrelser och andra statliga myndigheter, näringslivet, civilsamhället och forskningen bär tillsammans ett ansvar för detta arbete. Det kommunala självstyret innebär att kommuner och landsting har en stor del av ansvaret för genomförandet. Inom ramen för det kommunala självstyret bidrar kommuner och landsting till genomförandet av agendan genom att flera av deras grunduppdrag enligt lag, t.ex. vård, skola, omsorg, samhällsplanering, är direkt eller indirekt relaterade till genomförandet av specifika delmål i Agendan.

Det är därför angeläget att Agenda 2030 och hållbar utveckling blir en politiskt prioriterad fråga som genomsyrar verksamheten och relationen till medarbetare, invånare och olika samhällsaktörer som exempelvis näringsliv och civilsamhällets organisationer. Det kan även handla om att ställa hållbarhetskrav i samband med upphandlingar till privata utförare av kommunal verksamhet och att hållbar utveckling ingår som del av ägardirektiven till kommunala och landstingsägda bolag samt att hållbar utveckling är en prioriterad fråga hos kommunalförbunden.

Kommunens remissyttrande: Från 2020 har kommunen reviderat styrmodellen och det innebär en tydligare koppling till Agenda 2030 och de globala målen. Man har alltså genomfört åtgärder för att integrera Agenda 2030 i ledning och styrning. Kommunen avser att fortsätta sin omvärldsbevakning för att kunna utveckla arbetet ytterligare.

Behov av kunskapsstöd

Delegationens bedömning: I kommuner och landsting finns det en stor efterfrågan på olika former av stöd för att främja genomförandet av Agenda 2030. Det finns några initiativ från SKL men även andra aktörer som exempelvis SIS – Swedish Standards Institute, som syftar till att tillgodose

dessa behov. Regeringen och SKL har gett Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) i uppdrag att ta fram frivilliga nyckeltal för kommuner och landsting utifrån agendans mål och delmål. Uppdraget ska vara klart våren 2019. Svenska FN-förbundet har i samarbete med SKL beviljats medel från Sidas kommunikationsanslag för att genomföra ett treårigt (2018–2020) kommunikationsprojekt, Glokala Sverige, som bl.a. innefattar kunskapshöjande åtgärder för förtroendevalda och offentliganställda i kommuner och landsting. SKL:s befintliga arbete och stöd till kommuner och landsting rörande Agenda 2030 är viktigt, men det saknas en stödstruktur på lång sikt. RKA:s projekt avslutas våren 2019 och svenska FN-förbundets och SKL:s projekt avslutas 2020. Det finns en stor efterfrågan på kunskapsstöd. I den senaste ansökningsomgången till svenska FN-förbundets och SKL:s projekt (Glokala Sverige) hösten 2018 inkom ett stort antal ansökningar. Sammanlagt ingår 96 kommuner och landsting i projektet. Det som efterfrågas i kommuner och landsting är kompetenshöjande åtgärder för förtroendevalda och för offentliganställda om i Agenda 2030, hur agendan ska kommuniceras, vad den innebär för den egna verksamheten och hur den kan integreras i ordinarie styr- och ledningssystem. Det handlar även om att i högre grad nyttja befintliga och utveckla nya metoder inom medborgardialog som kan bidra till att skapa engagemang bland barn och unga, vuxna och civilsamhällets organisationer. Det finns även behov av att ta fram stöd för uppföljning och analys av Agenda 2030 som kan bidra till att driva på utvecklingen på lokal och regional nivå. Det finns också en stor efterfrågan på nätverk för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan kommuner och landsting som kan bidra till ökat lärande och nya arbetsätt.

Kommunens remissyttrande: Kommunen ser positivt på möjligheten till kunskapsstöd och genomförande av kunskapshöjande åtgärder från olika aktörer.

Investeringar

Delegationens bedömning: De institutionella investeringarna kan också spela en nyckelroll för att fördela medel till långsiktiga hållbarhetssatsningar. Gröna och hållbara obligationer är på snabb tillväxt och är en viktig mekanism för privata och institutionella investerare att mobilisera sparares vilja att investera hållbart. I 2019 års regeringsdeklaration har regeringen fört fram att gröna obligationer ska prövas.

Kommunens remissyttrande: Östersunds kommuns första gröna obligation emitterades under 2017. Östersunds kommun har under ett antal år haft som ambition att minska sitt innehav av fonder som investerar i fossilutvinningsföretag. Under 2018 har kommunen skiftat sina svenska aktiefonder till en indexfond med utökade hållbarhetskriterier, vilket bland annat innebär att hela kommunens svenska aktieinnehav nu är fossilfritt. Arbetet med att succesivt ställa om de globala aktiefonderna mot hållbara alternativ har fortsatt och under 2019 kommer finansverksamheten bli helt

fossilfri. Vidare har kommunfullmäktige beslutat om en ny finanspolicy för Östersunds kommunkoncern med förtydligat avsnitt om miljö och etik. Policyn fastställer att investeringar skall ske på ett etiskt, socialt och miljömässigt försvarbart sätt samt att kapitalförvaltningen aktivt ska arbeta för att investera fossil- och uranfritt. Så kommunen ser mycket positivt på förslaget och ser en mycket stor potential ifall fler kommuner och annan offentlig förvaltning genomför detta.

Mål- och lagstiftningskonflikter

Delegationens bedömning: En fråga som återkommer är att vissa kommuner och landsting anser att det är oklart hur nationella mål som exempelvis miljömålen eller folkhälsomålet; och lagstiftning som exempelvis plan- och bygglagen (2010:900) relaterar till Agenda 2030. Det skapar i sin tur en osäkerhet bland dessa hur olika frågor ska kopplas samman på och regional nivå. Det är därför viktigt att olika statliga myndigheter på ett tydligt sätt i olika rapporter och vägledningar kommunicerar hur deras uppdrag hänger ihop med genomförandet av Agenda 2030. ”I de fall som kommuner och landsting står inför svåra tolkningar gällande hur exempelvis upphandling eller idéburna offentliga partnerskap kan och bör genomföras är det viktigt att statliga myndigheter intar en stödjande roll. Det finns annars risk för att flera goda initiativ för hållbar utveckling inte kan prövas eller realiseras.”

Kommunens remissyttrande: Kommunen anser att det är angeläget att dessa tolkningar görs och dessa kommer att utgöra inspel i kommunernas ställningstaganden.

Näringslivet som aktör för genomförandet av Agenda 2030

Delegationens bedömning: Regeringen bör bjuda in företag och representanter för näringslivets organisationer till en strukturerad kontinuerlig dialog för att diskutera hur näringslivet kan bidra till att uppnå Agenda 2030 och omställningen till hållbar utveckling i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang.

Delegationens bedömning: Regeringen bör söka få till stånd partiöverskridande överenskommelser inom ett antal nyckelområden för hållbar utveckling för att lägga en stabil grund för långsiktiga investeringar. Sådana överenskommelser bör sökas för områden av stor betydelse för hållbarhet och där det offentliga behöver engagera sig genom lagstiftning, ekonomiskt stöd eller på annat vis för att skapa den långsiktighet och ge den förutsebarhet som företagen behöver för att ta steget och genomföra de omfattande investeringar som krävs. Ett höjt koldioxidpris, utfasning av miljöskadliga subventioner och satsningar på hållbar infrastruktur är exempel på områden för sådana överenskommelser.

Kommunens remissyttrande: Kommunen ser positivt på förslagen ovan. Det är även viktigt att fundera på hur Agenda 2030-dialog kan föras med företag på lokala arenor.

Delegationens förslag: Regeringen bör låta utreda en förstärkt nationell lagstiftning för företag och mänskliga rättigheter i enlighet med de internationella konventioner och riktlinjer som Sverige ratificerat. Regeringen bör ha en fortsatt dialog med samhällets aktörer kring hållbarhetsrapportering och huruvida det finns skäl att införa krav på utökad sådan. Små och medelstora företags särskilda utmaningar bör beaktas.

Kommunens remissyttrande: Kommunen ser positivt på detta förslag som utmanar och där intentionen är att utöka kravet.

Övriga synpunkter

Hela kapitel 12 (samt 13) lyfter social hållbarhet på ett bra sätt. Exempelvis är det positivt att Sveriges unika modell för social dialog lyfts fram som en tillgång kopplat till det multilaterala samarbetet. (Sid. 149) Ett annat exempel från sid. 158 är: ” Delegationens bedömning: Regeringen bör fortsatt verka för och stå upp för stärkandet av de medborgerliga och politiska rättigheterna, inklusive rätten att organisera sig, i alla länder.”

- Tillgänglighet/deltagande för personer med funktionsnedsättning lyfts inte tillräckligt specifikt i rapporten utan kan förbättras.
- Barn och unga lyfts fram i flera sammanhang i rapporten och det är jättebra då de är vår framtid.
- Det vore intressant att utveckla mer hur kommunerna kan bidra i statens internationella arbete.
- Från 1 jan 2020 är FN:s konvention om barnets rättigheter lag i Sverige. Ordet bör kan förslagsvis bytas ut mot skall. (sid 64, 83, 86)
- I texten används begreppet ”barnens”. Förslagsvis ändras det till ”barnets”, då rättigheterna utgår från det enskilda barnet. (sid 92)
- I texten står; Länsstyrelserna bör i samrådet ägna särskild uppmärksamhet åt att föra dialog med en bredd av aktörer och grupper, även sådana som traditionellt inte deltar i denna typ av forum eller som av olika skäl kan ha svårighet att delta.
- Förslagsvis ändras begreppet från bör till skall, annars är risken att barn och unga lämnas utanför. (sid 131)

Beslutet skickas till

Miljö- och energidepartementet senast den 24 juni 2019. Svaret ska lämnas per e-post till m.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till Gunilla.Blomquist@regeringskansliet.se. Ange diarienummer M2019/00661/S samt remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Underskrifter

Anders Wennerberg
Kommundirektör

Kjell Svanberg
Samhällsbyggnadschef